

## 22. NEDĚLE PO SV. TROJICI, 19.10.2008

### **1Timoteovi 6,6–10:**

**Zbožnost, která se spokojí s tím, co má, je už sama velké bohatství. Nic jsme si totiž na svět nepřinesli, a také si nic nemůžeme odnést. Máme-li jídlo a oděv, spokojme se s tím. Kdo chce být bohatý, upadá do osidel pokušení a do mnoha nerozumných a škodlivých tužeb, které strhují lidi do zkázy a záhuby. Kořenem všeho toho zla je láska k penězům. Z touhy po nich někteří lidé zbloudili z cesty víry a způsobili si mnoho trápení.**

V současné době prožívá bohatá euroamerická ekonomika hlubokou finanční krizi. Krachují banky a pojišťovny, akcie většiny podniků prudce klesly. Tento nezadržitelný úpadek finančních trhů – i přes gigantické injekce národních vlád – vzbuzuje paniku a strach. Většiny z nás se to sice přímo nedotýká. Největší paniku prožívají majitelé velkých podniků, lidé, kteří mají velké prostředky uložené v akciích a bankách. Ale každého z nás takto krize ohrožuje svými důsledky – snížením výroby, které se projeví ve zdražení zboží, růstem nezaměstnanosti, prostě všeobecným hospodářským úpadkem. Hrozí nám, že naše životní úroveň půjde dolů, a to je zlé – na lepší se snadněji zvyká než na opačný pohyb k horšímu. Proto jsem zvolil dnes toto téma, v němž jako hlavní slovo zaznívá varování před láskou k penězům a bohatství vůbec. Když jsem se pokusil na toto téma otevřít rozhovor v mládeži, moc nás toho tentokrát nenapadalo. Ale i žádná odpověď je odpověď. Mohli jsme si uvědomit, že v této věci příliš jasno nemáme a že tady neuškodí si připomenout, co nám k tomu říká Boží slovo v Bibli.

Všichni víme, že Ježíšovo učení je v této věci hodně radikální. Blaze chudým, běda bohatým. Snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý do Božího království. Ježíš sám žije velmi prostě, z dnešního pohledu je bezdomovec vědomě odkázaný na pomoc druhých. Apoštoly posílá na cestu se slovy: „Neberte si na cestu mošnu ani dvoje šaty ani obuv ani hůl, neboť hoden jest dělník mzdy své (Mt 10,10).“ Svým posluchačům dává za příklad nebeské ptactvo, které neseje ani nežne ani neshromažďuje obživu do stodol, a přece je nebeský Otec živí. A polní kvítí – jak je krásné bez lidského přičinění, bez drahé kosmetiky nebo masáží a relaxace.

Na to ale zazní oprávněná námitka: Kdo z nás takto může žít? Peníze přece potřebujeme! Kolik stojí bydlení, potraviny, ošacení a obutí, jak drahá je doprava, studium; potřebujeme auto, abychom zvládli nákupy a dojíždění do práce, na návštěvy – veřejná doprava ne všechno zajistí. A všechno je to stále dražší – jak tedy můžeme žít podle Ježíšova ideálu? Spoléhat se na sociální dávky – to jednak nestačí, a pak nechceme být považováni za příživníky.

Toto se opravdu nedá vyvrátit. Z dějin církve víme, že ty radikální Ježíšovy požadavky se v církvi uskutečňovaly jen v krátkých obdobích – dá se říci revolučních – v prvním jeruzalémském sboru nebo v našich dějinách v počátcích husitského hnutí na Táboře. Ale pokusy udělat z toho trvale platný společenský řád vždycky brzy ztroskotaly. Ten ideál chudoby ale docela nezanikl a uskutečňuje se v řádových společenstvích, kde se jejich členové rozhodli vzít na sebe život ve velké kázni s cílem nezištně sloužit Bohu a bližním. To ale není možné očekávat od všech věřících. My všichni peníze potřebujeme a víme, že bez nich se těžko žije.

Trochu nás může uklidnit, že v Bibli není jen tento model vztahu k majetku a penězům. Zejména ve Starém zákoně, třeba v příbězích praotců, čteme, že bohatství je Boží dar. Hospodin žehná Abrahamovi a jeho potomkům množstvím dětí, stád a pozemků. V Bibli je také psáno, že bohatství je Boží dar a že člověk se z něho má a smí radovat! Tak jak to tedy je?

Náš text doslova říká: „Zbožnost, k níž patří skromnost a vnitřní spokojenost, je pro člověka pramenem výživy či výdělečným prostředkem.“ Rozumím tomu tak, že člověk, který důvěřuje Bohu, má v něm svůj pramen výživy; Bůh se o něj postará. Jednak tím, že mu

pomůže najít práci, jednak tak, že ho v nouzi nenechá na holičkách a konečně, že ho také povede ke skromnosti, v níž bude věřící spokojen i s málem. Správná zbožnost tedy dává člověku nezávislost na penězích a majetku. „**Máme-li pokrm a oděv, spokojme se s tím.**“ Není to nutně ani chudoba ani bohatství. Pavel říká: „Umím mít hojnost a umím trpět i nouzi.“ V tom je velká důvěra v Boha. To je první věc, která testuje naši víru: Umíme se spoléhat na Boha ve všem, také ve věcech finančních a hospodářských?

Hlavní výpověď našeho textu je pak ve známých slovech: „**Kořen všeho zlého je láska k penězům.**“ Všimněme si, že se neříká: Kořen všeho zlého jsou peníze – ale „láska k penězům“. Křesťanům tedy není zakázáno vlastnění, podnikání, obchodování s penězi – ale milování těchto věcí. Když ti přibývá majetku, nepřikládej k tomu své srdce. Nespolehej na to, že tě to zachrání. Nemysli, že když získáš peníze, tak máš všecko. Peníze ti jistě mnohé umožní: krásné a pohodlné bydlení, cestování, oblečení, vybavení, zábavu, prostě luxus. Reklamní slogany se vás o této neomylné cestě ke štěstí snaží stále přesvědčit. A v mnohém se jim to daří. Lidé chtějí mít stále víc, a když na to právě nemají, půjčují si. To je prý jedna z podstatných příčin současné finanční krize, že lidé chtějí žít luxusně, a přitom lacino, banky jim půjčují a najednou se zjistí, že peníze nejsou kryté a banky se topí v dluzech.

Ježíš říká jednu zásadně důležitou větu: **Nemůžete sloužit dvěma pánům.** Rozhodněte se, jestli chcete sloužit Bohu nebo mamonu. Ale oběma sloužit nelze. Přitom „mamon“ znamená jakousi démonickou sílu – a takovou peníze a majetek opravdu mají. Jednak tím, že člověku namlouvají, že za něho všecko vyřeší; a dále tím, že člověka odvádějí od víry v Boha. To sloužení mamonu, jinak řečeno milování peněz, má pro lidi tragické důsledky. Jednak to v nich probouzí mnohé škodlivé a nerozumné tužby (musím mít všecko, co vidím – tohle chce docílit reklama a daří se jí to skvěle, zvláště u dětí) a dále uvrhuje to lidi do zkázy a záhuby. Zkáza je krach – ať už systému nebo lidského organismu, záhuba pak je duchovní smrt, ztráta víry, naděje a lásky. Jedna žena vypovídá, že si koupili nový dům a deset let museli s mužem intenzivně pracovat, aby spláceli hypotéku. A mezitím jim odrostly děti a rozpadlo se manželství. Duchovní zkáza a ztráta víry je patrná na tom, kolik lidí odchází z církví, nehledá vůbec nic hlubšího, stačí jim dobře se najíst a napít a užívat si pokleslé kultury s adrenalinovými zábavami nebo drogami vybuzenou rozkoší. A to je druhá otázka k testu naší víry: Sloužíme Bohu nebo mamonu? Anebo spíš kulháme na obě strany?

Peníze tedy nejsou samy o sobě ani špatné ani dobré. Rozhodující je, jak s nimi lidé nakládají, jaký k nim mají vztah. I peníze jsou Boží dar, a pak je třeba, abychom s nimi jako s Božím darem hospodařili. Jestliže je považujeme výlučně za svůj majetek a nespojujeme je nijak s Bohem, pak jsme na nejlepší cestě jim propadnout a dostat se do potíží hospodářských i duchovních. Ale když přijímáme peníze jako Boží dar a umíme je rozumně investovat, a přitom pamatovat na potřebné, tak je zvládáme a začíná platit nový zákon: Kdo dává, dostává zpět. Pouštěj chléb svůj po vodě, po nemnoha dnech se k tobě navrátí. To ale nesmí být sponzorování ke zviditelnění se, jak to dělá většina podnikatelů – ale ve smyslu: ať neví levice, co činí pravice – dávání z lásky k Bohu a z náklonnosti k bližnímu. Pak nám v církvi nepřipadne jako netaktnost mluvit o desátcích na církev nebo na sociální účely; dávání se stane čímsi samozřejmým a radostným. Vždyť ochotného dárce miluje Bůh. Třetí otázka: Umíme dávat z toho, co vyděláme?

Nakonec mě napadá, že tou opravdu nejlepší ochranou proti démonické moci peněz a majetku, cestou k dosažení vnitřní spokojenosti a odkrytí onoho výdělečného zdroje, je víra, že Hospodin je náš podíl. Vzpomeňme na Abrahama, když se vrací z vítězného tažení proti pěti králům, kteří ho připravili o lidi i majetek. On nejprve odevzdá desátek z kořisti tajemnému knězi Melchisedechovi a pak při dělení kořisti řekne: Nechci nic pro sebe – jen co snědla družina a podíl pro bojovníky. A poté se mu ukáže Hospodin a řekne: „**Neboj se, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.**“ Přejme sobě i všemu Božímu lidu, abychom rozumem pochopili a srdcem přijali, že Bůh nám v Kristu dává sebe sama, a abychom ho za to milovali. Pak nás peníze ani majetek neohrozí. Amen

*Pane Bože, dopřej nám žít podle slov tvého Syna, který říká: Nedělejte si starosti o zítřek, dosti má den na svém trápení. Dej, ať smíme s důvěrou v tebe prožívat dnešek, ať už přináší světlo nebo stín, ať se dokážeme radovat z přítomné chvíle a nenecháme se falešnými vidinami většího štěstí nebo bohatšího prožitku hnát k nejasným zítřkům. Ať pochopíme, co znamená, že ty jsi naše odměna a náš ochranný štít. Amen*

Čtení: Gn 14,13-15,1 \* Poslání: Mt 6,31-34 \* Písně: 219, 675, 62, 648, 232/1-3/

jh

### Vstupní modlitba

Pane Bože, přicházíme ti sloužit svým zpěvem, modlitbami a nasloucháním. My to však nebereme jako službu tobě, ale spíše jako službu sobě: Chceme dodat neděli svátečnost, zapomenout na chvíli na starosti a smutky, setkat se s přáteli, slyšet nové myšlenky a nabrat novou sílu. Odpusť nám, že myslíme především na sebe. Ty víš, jak je náš život složitý; že nemáme tělesný nedostatek, ale naše duše trpí spěchem, hlukem, odcizením ve vztazích k bližním i k tobě, našemu Stvořiteli a Otci. Odpusť nám, že na tebe zapomínáme – nemáme čas se ztišit nad tvým slovem ani se modlit. Upadáme do duchovní lhostejnosti a chybí nám radost z toho, že ty na nás nepřestáváš myslet, hledáš nás a ve svém Synu nám stále sloužíš. Oslov nás prosíme i v těchto bohoslužbách, abychom si uvědomili, že nedělní služba tobě je velkou výsadou k setkání s Pánem nad pány.. Přijmi naše vyznání a očisť nás. Skloň se k našim prosbám a naplň je podle své otcovské lásky. Sejmi z nás břemena našich starostí a obnov v nás víru, že náš život je ve tvé péči, že o nás víš, slyšíš nás a jednáš tak, abychom našli cestu spásy. A dej, aby se nám otevřely oči a my uviděli a pochopili i smysl událostí a slov, kterým jsme dosud nerozuměli. Navštiv nás ve svém svatém Duchu a dej nám svůj pokoj, svou moudrost a radost. Vyslyš nás pro Ježíše Krista, který nás vykoupil z hříchů a smrti a učinil nás tvými dětmi. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků. Amen